

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

ПОГОДЖЕНО:

Начальник кафедри,
доктор економічних наук, професор
Гончаренко О.Г.

«___»_____2019 р.

СИЛАБУС

**навчального курсу «Організація та охорона праці засуджених»
спеціальність 081 «Право»
форма навчання: денна**

РОЗРОБНИК:

доцент кафедри,
кандидат економічних наук наук

Сіренко К.Ю. _____

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри економіки та
соціальних дисциплін

Протокол № __ від «__»_____2019 р.

Кредити та
кількість годин:

3 кредити ECTS; години: 14 лекційних, 22 семінарських,
8 практичних занять та 46 самостійна робота

Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Організація та охорона праці засуджених» є комплексною й базується як на загальноосвітніх (фізика, хімія, математика тощо), так і на загально-технічних та спеціальних дисциплінах (електротехніка, технологія та устаткування виробничих процесів тощо).

Особливо тісно дисципліна пов'язана з безпекою життєдіяльності, науковою організацією праці, ергономікою, інженерною психологією та технічною естетикою. Усі перелічені дисципліни належать до наук, що вивчають людину в процесі праці. У них єдина мета – сприяти збереженню здоров'я та працездатності людини, підвищенню її продуктивності праці, усуненню або зменшенню впливу на неї шкідливих і небезпечних виробничих чинників. У той же час усі вони підходять до досягнення поставленої мети з різних боків і на різних рівнях.

Праця засуджених в установах виконання покарань (далі УВП) врегульована чинним Кримінально-виконавчим кодексом України (ст. 118–122) і є важливою передумовою ефективного використання інших засобів виправлення і ресоціалізації засуджених. Засуджені до позбавлення волі повинні працювати в місцях і на роботах, які визначаються адміністрацією УВП, їх праця має свої особливості, які визначаються специфічним правовим становищем засуджених та поставленими перед установами виконання покарань завданнями.

Засуджені залучаються до суспільно корисної праці з урахуванням наявних виробничих потужностей, зважаючи при цьому на стать, вік, працездатність, стан здоров'я і спеціальність. Засуджені залучаються до праці, як правило, на підприємствах, у майстернях установ, а також на державних або інших форм власності підприємствах за умови забезпечення їх належної охорони та ізоляції. В ч. 3 ст. 119 Кримінально-виконавчого кодексу України зазначено, що праця засуджених організовується з додержанням правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії, які встановлюються законодавством про працю.

Отже, основною метою навчальної дисципліни «Організація та охорона праці засуджених» є науковий аналіз умов праці, технологічних процесів, виробничого обладнання, робочих місць, трудових операцій, організації виробництва з метою виявлення шкідливих і небезпечних виробничих чинників, виникнення можливих аварійних ситуацій. На підставі такого аналізу розробляються заходи та засоби щодо усунення небезпечних і шкідливих виробничих чинників, створення здорових і безпечних умов праці.

Силабус з навчального курсу «Організація та охорона праці засуджених» складений відповідно до типової навчальної програми нормативної дисципліни з урахуванням досвіду викладання цієї дисципліни.

Він містить інформацію, яка дозволяє майбутньому фахівцю отримати знання в галузі охорони праці та реалізувати їх в умовах своєї виробничої діяльності за такими функціями:

- управління охороною праці у виробничих умовах та забезпечення правового й соціального захисту працюючих;
- забезпечення допустимих санітарно-гігієнічних умов праці;
- створення безпечних умов праці.

Відповідно зазначеним функціям увесь матеріал дисципліни «Організація та охорона праці засуджених» поданий у трьох розділах:

1. Основи охорони праці засуджених.
2. Виробнича санітарія та техніка безпеки на підприємствах УВП.
3. Нормування та продуктивність праці засуджених.

Мета курсу

Метою вивчення курсу є надання знань щодо системи правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, які у своїй сукупності утворюють безпечні, а також умінь та навичок для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ теми	Назви розділів і тем	Кількість годин				
		Денна форма				
		Усього	у тому числі			
			Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота
Розділ 1. Основи охорони праці засуджених						
1.	Тема 1. Предмет та завдання курсу «Організація та охорона праці засуджених»	8	2	2	–	4
2.	Тема 2. Законодавча та нормативна бази України про охорону праці	8	2	2	–	4
3.	Тема 3. Виробничий травматизм та професійні захворювання на підприємствах УВП	14	2	4	2	6
Всього за розділ 1		30	30	6	8	2
Розділ 2. Виробнича санітарія та техніка безпеки на підприємствах УВП						
4.	Тема 4. Основи гігієни праці та виробничої санітарії на підприємствах УВП	16	2	4	2	8
5.	Тема 5. Техніка безпеки на промислових підприємствах УВП	14	2	2	2	8
Всього за розділ 2		30	4	6	4	16
Розділ 3. Нормування та продуктивність праці засуджених						
6.	Тема 6. Нормування праці засуджених на виробництві УВП	8	–	4	–	4
7.	Тема 7. Продуктивність праці засуджених на підприємствах УВП	12	2	2	2	6
8.	Тема 8. Тарифна система оплати праці та форми і системи заробітної плати	10	2	2	–	6
Всього за розділ 3		30	4	8	2	16
Всього за семестр		90	14	22	8	46

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ ЗАСУДЖЕНИХ

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ «ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ ЗАСУДЖЕНИХ»

Контрольні запитання:

1. Охорона праці та її призначення.
2. Предмет та завдання навчальної дисципліни «Організація та охорона праці засуджених».
3. Назвіть історію виникнення навчальної дисципліни «Організація та охорона праці засуджених».
4. Визначте поняття організації праці засуджених, її особливості в умовах УВП.
5. Поясніть, до яких наукових дисциплін належить «Організація та охорона праці засуджених» як наука. Обґрунтуйте відповідь.
6. Назвіть чинники, які несуть загрозу життю та здоров'ю працюючих.
7. Дайте визначення:
  - охорона праці;
  - безпека праці;
  - умови праці;
  - трудова діяльність;
  - важкість праці;
  - напруженість праці;
  - шкідливий виробничий фактор;
  - захворювання;
  - виробничо зумовлене захворювання;
  - професійне захворювання (профзахворювання);
  - небезпечний виробничий фактор;
  - виробнича травма;
  - нещасний випадок на виробництві.
8. Дайте визначення поняття: «шкідливий та небезпечний фактор на виробництві».
9. Основні принципи організації праці засуджених.
10. Чинники, що впливають на процес трудової діяльності засуджених.
11. Дайте характеристику чинникам позбавлення волі.
12. Як у фізіологічному аспекті впливає на працю позбавлення волі?
13. Як у соціально–психологічному аспекті впливає на працю позбавлення волі?
14. Роль охорони праці в організації праці засуджених.
15. Дайте характеристику примусової праці.
16. Виправлення і ресоціалізація засуджених – головне завдання організації праці.

ТЕМА 2. ЗАКОНОДАВЧА ТА НОРМАТИВНА БАЗА УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ

Контрольні запитання:

1. Назвіть основні групи нормативно–законодавчої бази України з питань охорони праці.
2. Праця жінок, неповнолітніх та інвалідів.
3. Сутність, значення та завдання Державної служби України з питань праці.

4. Сутність, значення та завдання Державної служби України з надзвичайних ситуацій.
5. Закон України «Про охорону праці», його значення та розділи.
6. Кодекс законів про працю, його значення.
7. Основні принципи роботи підприємства щодо політики у сфері охорони праці.
8. Планування та фінансування заходів з охорони праці.
9. Нормативно–правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Стандарти в галузі охорони праці.
10. Принципи державної політики в галузі охорони праці.
11. Дайте характеристику основних законів України про охорону праці:
  - Конституції України від 28.06.1996 № 254к/96–ВР
  - Закону України Про охорону праці від 14.10.1992 № 2694–ХІІ
  - Кодексу законів про працю України від 10.12.1971 № 322–VIII
  - Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 № 2801–ХІІ
  - Кодексу цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403–VI
  - Закону України Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку від 08.02.1995 № 39/95–ВР
  - Закону України Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення від 24.02.1994 № 4004–ХІІ
  - Закону України Про відпустки від 15.11.1996 № 504/96–ВР
  - змінам до Кримінально–виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого.
  - Правилам внутрішнього розпорядку установ виконання покарань щодо праці засуджених.
12. Державне соціальне страхування. Відповідальність працівників за порушення законодавства з охорони праці.
13. Система стандартів безпеки праці (ССБП).
14. Єдині міжгалузеві і галузеві правила і норми.
15. Порядок проведення інструктажів із техніки безпеки та їх оформлення.
16. Види відповідальності за порушення правил і норм охорони праці.

ТЕМА 3. ВИРОБНИЧИЙ ТРАВМАТИЗМ ТА ПРОФЕСІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УВП

Контрольні запитання:

1. Причини травматизму: організаційні, технічні, психофізіологічні та санітарно–гігієнічні.
2. Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві.
3. Нещасні випадки пов'язані з виробництвом. Нещасні випадки не пов'язані з виробництвом.
4. Спеціальне розслідування нещасних випадків.
5. Професійні захворювання: особливості класифікації та розслідувань.
6. Основні причини професійних захворювань в на підприємствах УВП.
7. Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин.
8. Розслідування та облік хронічних професійних захворювань. Порядок встановлення зв'язку захворювання з умовами праці.
9. Оформлення акта розслідування причин виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння).
10. Порядок складення санітарно–гігієнічних характеристик умов праці та вимоги до них

11. Розслідування та порядок обліку нещасних випадків не виробничого характеру.
12. Заходи щодо попередження причин виробничого травматизму.
13. Який склад комісії з розслідування нещасного випадку та які її обов'язки?
14. Хто здійснює контроль за своєчасністю й об'єктивністю розслідування нещасних випадків?
15. Мета і завдання профілактики нещасних випадків на виробництві.
16. Перелік обставин, за яких настає страховий випадок державного соціального страхування від нещасного випадку (професійного захворювання (отруєння)/аварії) на виробництві.
17. Акт розслідування (спеціального розслідування) нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії.
18. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням.
19. Колективні та індивідуальні технічні засоби захисту від дії небезпечних факторів.
20. Категорії навантаження праці, їх класифікація. Нормативно-технічна документація з охорони праці засуджених.
21. Аналіз та оцінка виробничого травматизму в Україні.
22. Аналіз та оцінка професійних захворювань в Україні.
23. Методи оцінки стану умов праці.

РОЗДІЛ 2. ВИРОБНИЧА САНІТАРІЯ ТА ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УВП

ТЕМА 4. ОСНОВИ ГІГІЄНИ ТА ВИРОБНИЧОЇ САНІТАРІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УВП

Контрольні запитання:

1. Основні завдання виробничої санітарії і гігієни праці.
2. Санітарно-гігієнічні вимоги до виробничих будівель, приміщень і робочих місць.
3. Санітарно-гігієнічні вимоги до повітря виробничої зони.
4. Освітлення виробничих приміщень.
5. Захист від виробничих вібрацій, шуму, ультра- і інфразвуку.
6. Захист від електромагнітних полів. Фізіологічні особливості різних видів діяльності.
7. Гігієнічна класифікація праці. Метеорологічні умови виробничого середовища.
8. Шкідливі речовини. Основні заходи захисту від шкідливих речовин.
9. Освітленість. Шум. Вібрація. Електромагнітне випромінювання.
10. Інфрачервоні випромінювання. Ультрафіолетове випромінювання. Лазери.
11. Засоби індивідуального захисту.
12. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до розміщення підприємств, до виробничих і допоміжних приміщень.
13. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини.
14. Втома та значення відпочинку. Центральна-нервова концепція втоми. Теорія втоми. Ступені втоми.
15. Монотонність, як фактор розвитку втоми. Рухова та сенсорна монотонність.
16. Категорії важкості праці.
17. Оцінка умов праці та забезпечення належних безпечних і здорових умов праці.
18. Поняття і види робочих місць, їх раціональна організація. Вимоги до організації робочих місць: інформаційні, економічні, ергономічні, гігієнічні, естетичні, технічні, організаційні.
19. Страхування виробничих ризиків.

ТЕМА 5. ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УВП

Контрольні запитання:

1. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів.
2. Безпека при експлуатації систем під тиском.
3. Безпека при вантажно–розвантажувальних роботах і на транспорті.
Електробезпека.
4. Захисні пристрої, їх види та призначення.
5. Відгороджуванні пристрої, їх класифікація залежно від способу захисту від механічного травмування.
6. Пристрої дистанційного управління обладнанням та вимоги до їх конструкції.
7. Загальні вимоги безпеки до технологічних процесів.
8. Вимоги до розміщення виробничого обладнання і організації робочих місць.
9. Порядок і правила руху транспорту на території підприємства і у цехах.

РОЗДІЛ 3. НОРМУВАННЯ ТА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ ЗАСУДЖЕНИХ

ТЕМА 6. НОРМУВАННЯ ПРАЦІ ЗАСУДЖЕНИХ НА ВИРОБНИЦТВІ УВП

Контрольні запитання:

1. Виховне та економічне значення нормування праці засуджених.
2. Сутність нормування праці та його значення.
3. Методи встановлення норм: аналітичний, сумарний.
4. Норма часу і норма виробітку – як основні норми праці, що використовуються в економічних розрахунках.
5. Сутність і порядок їх визначення при різних типах організації промислового виробництва.
6. Інструкції про умови праці та заробітну плату засуджених до обмеження волі або позбавлення волі
7. Відрахування та відшкодування із заробітної плати засуджених до позбавлення волі
8. Види та структура норми часу залежно від типу виробництва: штучний час, штучно – калькуляційний час, час на обробку партії (серії) деталей.
9. Деякі інші види норм праці та їх сутність: норми обслуговування, чисельності, тимчасові, разові, місцеві, галузеві, загально промислові.
10. Організація роботи з нормування праці на підприємствах УВП.

ТЕМА 7. ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ ЗАСУДЖЕНИХ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УВП

Контрольні запитання:

1. Дайте визначення поняття “продуктивність праці”.
2. Охарактеризуйте поняття “продуктивність індивідуальної праці” та “продуктивність суспільної праці”.
3. Які Ви знаєте методи вимірювання та показники продуктивності праці?
4. Дайте визначення поняттю “виріток”. Визначте його показники.
5. Дайте визначення поняття “трудомісткість”. Які ви знаєте види трудомісткості? Охарактеризуйте їх.
6. Охарактеризуйте фактори підвищення продуктивності праці.

ТЕМА 8. ТАРИФНА СИСТЕМА ОПЛАТИ ПРАЦІ, ФОРМИ І СИСТЕМИ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Контрольні запитання:

1. Роль матеріальних стимулів в комплексі заходів, що забезпечують виправлення і ресоціалізацію засуджених.
2. Головний принцип організації заробітної плати: оплата праці по кількості і якості, забезпечення випереджаючого зростання продуктивності праці порівняно із зростанням заробітної плати.
3. Тарифна система і її роль в організації, регулюванні і плануванні заробітної плати засуджених.
4. Тарифно–кваліфікаційний довідник, тарифна ставка, тарифна сітка – як складові елементи тарифної системи.
5. Відрядна розцінка її суть, призначення та порядок визначення.
6. Форми заробітної плати, що застосовуються на підприємствах УВП.
7. Відрядна форма оплати праці, її суть та системи.
8. Сутність та системи погодинної оплати праці.

ДОДАТКОВІ ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Назвіть основні вимоги безпеки до виробничого обладнання.
2. Які засоби захисту повинні передбачатися в конструкції виробничого обладнання?
3. Назвіть основні вимоги безпеки до технологічних процесів.
4. Які вимоги ставляться до влаштування робочого місця, органів керування, засобів відображення інформації?
5. Назвіть основні вимоги безпеки до виробничого персоналу.
6. Охарактеризуйте поняття “небезпечна зона”.
7. Які засоби захисту використовують при роботі в небезпечних зонах?
8. Назвіть загальні вимоги безпеки до організації вантажнорозвантажувальних робіт.
9. Охарактеризуйте дію електричного струму на людину.
10. Які місцеві електричні травми виникають унаслідок дії електричного струму на людину? Охарактеризуйте ці травми.
11. Внаслідок чого виникають електричні удари? Наслідки ударів. Що таке клінічна смерть?
12. Перелічіть фактори, що впливають на тяжкість ураження електричним струмом. У чому полягає цей вплив?
13. Які граничні значення струму і як величина струму впливає на наслідки ураження людини?
14. Охарактеризуйте електричний опір тіла людини і від яких факторів він залежить.
15. Як звільнити людину з кола струму в мережах до 1000 В та вище?
16. Як виконується непрямий масаж серця?
17. Наведіть класифікацію електроустановок та приміщень за небезпекою електротравм та за величиною напруги.
18. Що називається напругою дотику та напругою кроку?
19. Охарактеризуйте небезпеку ураження людини електричним струмом у мережах, ізольованих від землі.
20. Для чого здійснюється захисне заземлення? Як воно виконується?
21. Перелічіть обов'язки роботодавців щодо організації безпечної експлуатації електроустановок.

22. Вимоги безпеки до персоналу, обслуговуючого електроустановки, групи з електробезпеки, навчання та перевірка знань.
23. Опишіть основні причини пожеж на промислових підприємствах.
24. Охарактеризуйте основні причини виникнення пожеж в адміністративних будівлях.
25. Основні обов'язки роботодавця щодо забезпечення пожежної безпеки об'єкта?
26. Що таке горіння? Механізм горіння і вибуху. Температури спалаху і загоряння.
27. Наведіть класифікацію матеріалів і речовин за схильністю до виникнення горіння.
28. Наведіть основні показники пожежобезпечних властивостей матеріалів і речовин.
29. Наведіть класифікацію приміщень і виробництв з вибухопожежонебезпечності.
30. Наведіть заходи та засоби щодо обмеження розповсюдження пожеж. Яке призначення протипожежних відстаней між будівлями і спорудами? Від чого вони залежать?
31. Назвіть основні елементи системи пожежної сигналізації. Види сповіщувачів про пожежу.
32. Які способи застосовуються при гасінні пожеж, їх сутність та особливості використання?
33. Які види пожежної охорони Ви знаєте? Де і коли створюються пожежні команди?
34. Як здійснюється навчання з питань пожежної безпеки?
35. Які бувають знаки пожежної безпеки? Де вони встановлюються?
36. Наведіть порядок дій працівників при пожежі.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

ЗАДАЧА № 1.

Визначити норму часу на один виріб, якщо норма виробітку за зміну складає 230 шт. виробів

ЗАДАЧА № 2.

Засуджений за зміну виготовив 52 шт. виробів при нормі часу на один виріб 10 хв. Визначити виконання норми часу і норми виробітку за зміну засудженим.

ЗАДАЧА № 3.

Засуджений виготовив і здав за зміну відділу технічного контролю 12 стільців. Норма часу на виготовлення одиниці виробу – 48хв. Визначити: змінну норму виробітку засудженого, виконання норми виробітку та норми часу за зміну.

ЗАДАЧА № 4.

Загін засуджених складається з 3-х бригад. Відомі наступні показники їх роботи за місяць, окремо по кожній бригаді:

№ бригади	Чисельність	Витрати часу по нормі, нормо – год.	Фактично відпрацьований час, годин
1	20	4100	3000
2	28	6800	5600
3	52	11100	10400

Визначити виконання норми часу у цілому по загону.

ЗАДАЧА № 5.

Бригада засуджених у складі 30 чол. протягом зміни заготувала штабель деревини довжиною 40 м., висотою 2 м. та шириною 30 м. Норма часу на заготівлю одного метра кубічного деревини –10хв. Визначити об'єм заготовленої деревини у метрах кубічних і виконання норми виробітку.

ЗАДАЧА № 6.

Бригада засуджених у кількості 10 чол. відпрацювала 25 робочих днів і заготовила деревини на лісоповалі 1000 шт. хлестів середнім діаметром 36 см, довжиною 12 м. кожний. Норма часу на заготівлю 1 метра кубічного складає 2 години. Визначити об'єм заготовленої деревини і виконання норми виробітку бригадою на лісоповалі за місяць.

ЗАДАЧА № 7.

Бригада засуджених УВП у кількості 120 чоловік відпрацював на лісоповалі, за місяць 24 робочих дні у дві зміни і заготував 2,2 млн. м. кубічних деревини. Норма часу на заготівлю одного метру деревини – 1год. 15хв. Визначити виконання норми виробітку загоном за місяць.

ЗАДАЧА № 8.

Визначити середнє виконання норми часу засудженим за місяць, якщо він здав на склад готової продукції: виробів "А"–120 штук, норма часу – 1,2 години; виробів "Б" –11 штук, норма часу – 0,7 години. За цей час засуджений відпрацював 23 зміни по 8 годин.

ЗАДАЧА № 9.

Засуджений Сидоров за зміну виготовив виробів "А" у кількості 10 шт., норма часу на один виріб – 0,3 години; виробів "Б" – 15 шт. при нормі часу – 0,1 години; виробів "В" – 20 шт., при нормі часу – 0.2 години. Визначити виконання засудженим норми часу за зміну.

ЗАДАЧА № 10.

Засуджений Петров виготовив за зміну 80 шт. виробів. Норма часу на один виріб – 8 хв. Визначити виконання норми виробітку засудженим за зміну.

ЗАДАЧА № 11.

Основний час при виготовленні деталі дорівнює 36 хв. Допоміжний час – 4 хв. Час обслуговування, час відпочинку і для особистих потреб дорівнює 2% від оперативного часу і 3% відповідно. Визначити штучний час, штучно калькуляційний і час на виготовлення всієї партії, якщо кількість деталей в партії складає 40 шт., а Тп.з. дорівнює 10 хв. на всю партію виробів.

ЗАДАЧА № 12.

У результаті обробки хронокарти отримані наступні хроноряди витрат часу у хв./ на елементи операції "зборка приладу":

<i>Елементи операції</i>	<i>Номери спостережень</i>				
	1	2	3	4	5
1. Комплектування деталей	0,7	1,0	1,4	0,9	1,2
2. Збірка пари «А»	2,4	2,6	9,2	5,0	4,7
3. Збірка пари «Б»	1,2	1,4	1,3	6,2	2,4
4. Монтаж приладу у корпусі	6,0	6,6	5,9	12,3	8,5
5. Перевірка і регулювання	2,2	10,7	2,8	3,1	1,9

Перевірити стійкість, хронорядів, при необхідності відкоригувати їх і розрахувати норму оперативного часу для дрібносерійного виробництва, якщо Кст.н. =3.

ЗАДАЧА № 13.

Скласти нормативний баланс робочого дня тривалістю 3 годин 12 хвилин, якщо норматив підготовча–заключного часу –16 хв. за зміну, норматив – на відпочинок – 30 хв., на особисті потреби –10хв., на технічне обслуговування робочого місця – 2,44% тривалості зміни. Визначити питому вагу оперативного часу у відсотках до змінного.

Контрольні питання:

1. Розкрийте сутність тарифної системи.
2. Які основні елементи тарифної системи?
3. Для чого використовується ЄТКД?
4. За якими розділами даються характеристики кожного розряду певної професії?
5. Охарактеризуйте методи оцінки складності праці.
6. Сутність тарифної сітки. З якою метою на підприємстві зіставляють середній розряд робітників і робіт?
7. Що визначає тарифна ставка? Чому питома вага тарифної частини заробітку має бути максимальною?
8. Як установлюється посадовий оклад керівників та спеціалістів?
9. Які застосовуються доплати й надбавки?
10. У чому полягає подальше удосконалення тарифної системи?
11. Які форми і системи заробітної плати застосовуються на підприємстві, в організації? Дайте їх класифікацію.
12. Які умови ефективного застосування форм заробітної плати?
13. Як розраховується заробіток за окремими системами заробітної плати?
14. Розкрийте сутність контрактної системи оплати праці.
15. Чим різняться індивідуальні й колективні системи оплати?
16. Які методи розподілу колективного заробітку?
17. Що таке КТУ? Для чого він використовується?
18. Які функції виконує преміювання?
19. Які види преміювання?
20. Які відмінності преміювання робітників і керівників, спеціалістів, службовців?
21. У чому сутність участі працівників у прибутках?

ЗАДАЧА № 14.

Із заробітку засудженого Іванова за минулий місяць були проведені відрахування у наступному порядку: вартість гарантованого харчування, одягу і взуття та інших послуг? по виконавчим листам на користь, громадян? по виконавчим листам на утримання неповнолітніх дітей; по виконавчим листам на користь юридичних консультацій; відшкодування матеріальних збитків, нанесених засудженим під час відбуття покарання; по виконавчим листам на користь держави і громадських організацій.

Чи вірно був проведений порядок відрахувань із заробітку Іванова?

ЗАДАЧА № 15.

Із засудженого Петрова за місяць було утримано за харчування: 25,5грн. Чи вірно було проведено утримання, якщо фактичні витрати на харчування за добу складають 85 коп. У місяці було 30 днів, з яких засуджений був звільнений від роботи по хворобі на 5 днів.

ЗАДАЧА № 16.

Засуджений Сидоров у поточному місяці пробув в УВП 22 дні, після чого був звільнений по закінченню строку. Яку суму необхідно утримати з нього за харчування, якщо у попередньому місяці по його нормі харчування Фактичні витрати склали 32 грн., місячна середньональкуча вартість пайка за день –76 коп.

ЗАДАЧА № 17.

Засудженому Ковальову, що відбуває покарання в УВП, за минулий місяць нараховано 125 грн. Після всіх утримань» на його особистий рахунок було нарахована сума 45,5 грн.

Чи вірно була нарахована сума на його особистий рахунок, якщо він не припускав порушень режиму?

ЗАДАЧА № 18.

Засудженому Федотову, що відбуває; покарання в УВП максимального рівня безпеки, після усіх утримань було нарахована на особистий рахунок 57,45 грн. Він пред'явив претензії адміністрації УВП, що на його особистий рахунок повинна бути нарахована більша сума, тому що він – інвалід 2-ї групи, за минулий місяць виконав норму виробітку і не допускав порушень режиму. Чи обґрунтовані його претензії, якщо йому було нарахована 150 грн. заробітку,

ЗАДАЧА № 19.

Засуджений відпрацював за місяць 26 робочих днів. Визначити розмір його заробітку, якщо за цей час засуджений відпрацював 4 години на зверхурочних оплачуваних роботах, 8 годин у вихідний день, 6 годин у святковий день, відпрацював 3 нічні зміни, 5 вечірніх змін. Його годинна тарифна ставка – 41 коп.

ЗАДАЧА № 20.

Засуджений Іванов за зміну виготовив 100 деталей /робота 5-го розряду/. Визначити заробітну плату Іванова за зміну, якщо:

- а) норма часу на 1 деталь – 6 хв.
- б) норма виробітку за одну зміну – 80 деталей.

Годинна тарифна ставка для робіт по 5-му розряду складає 62,7 копійки.

ЗАДАЧА № 21.

Засуджений Петров зібрав за зміну 50 трансформаторів. Норма часу на один трансформатор – 12 хв. Визначити заробіток засудженого за зміну, якщо його годинна тарифна ставка складає 53,9 коп.

ЗАДАЧА № 22.

Засуджений Левченко, що працює слюсарем – складальником 5-го розряду, відпрацював за місяць 25 робочих днів і зібрав 222 трансформатори, у тому числі дві зміни працював у святкові дні і зібрав за ці два дні 22 трансформатори, Норма виробітку у одну зміну – 8 трансформаторів. Визначити заробіток засудженого за місяць, якщо його годинна тарифна ставка дорівнює 67 коп.

ЗАДАЧА № 23.

Засуджений Івлєв, що працює слюсарем – наладчиком 4-го розряду, відпрацював у минулому місяці 25 робочих днів, з яких 8 днів–у 1-у зміну, 8 днів – у 2-гу зміну і 9 днів – у 3-ю зміну. Годинна тарифна ставка 4-го розряду – 55,7 коп. Визначити заробіток Івлєва за місяць.

ЗАДАЧА № 24.

Засуджений Абрамов за звітний місяць виготовив 25 шаф і 18 диванів. Норма часу на одну шафу – 4,1 години. на один диван – 7,4 години. За цей час він відпрацював 2 вихідних дні, виготовив 2 шафи і 1 диван. Визначити заробіток засудженого за місяць, якщо його годинна тарифна ставка дорівнює 53,9 коп.

ЗАДАЧА № 25.

Засуджений Ковальов за минулий місяць виготовив 650 квадратних метрів металевої плетеної сітки при нормі часу на 1 квадратний метр – 35 хв. За місяць Ковальов залучався протягом 4 днів на зверхурочні роботи по 3 години. За час зверхурочних робіт він виконував норму виробітку на 120%. його годинна тарифна ставка–67 коп. Визначити заробіток Ковальова за місяць.

ЗАДАЧА № 26.

Норма виробітку за 8–годинну зміну складає; 18 деталей. Годинна тарифна ставка по розряду виконуваної роботи – 48 коп. Визначте прямий відрядний заробіток ланки засуджених із 3–х чоловік, що відробили за. місяць 68 змін і здали відділу технічного контролю 1395 деталей. Визначити також їх середньодобовий відрядний заробіток.

ЗАДАЧА № 27.

Засуджений Капітонов у святковий день виготовив 18 трансформаторів. Норма часу на один трансформатор – 0,7 години, робота 6–го розряду. Визначити заробітну плату і заробіток засудженого за зміну у святковий день, якщо годинна тарифна ставка 6–го розряду дорівнює 76,7 коп.

ЗАДАЧА № 28.

Засуджений Ковальов у вихідний день виготовив 10 світильників. Норма часу на 1 світильник 1,3 години, робота 5 – го розряду. У той же день засуджений Даньков (черговий електрик 2го розряду) відпрацював 8 годин. Визначити заробітну плату і заробіток засуджених, якщо годинна тарифна ставка 5–го розряду–67коп, а 2–го розряду – 45,5 коп.

ЗАДАЧА № 29.

Засуджений Сидоров виготовив за місяць 90 трансформаторів (норма часу на одні– 2 години) і 30 магнітних плит (норма часу–1,5 години). Робота 5–го розряду. За місяць – засуджений відпрацював 25 робочих днів. Визначити заробіток засудженого за місяць, якщо годинна тарифна ставка 5–го розряду–67 коп.

У випадку виникнення ускладнень з боку курсантів під час вибору методики розв'язання задачі, або під час виконання розрахунків, викладач виконує їх сам.

Після отримання вірного результату, докладного обговорення порядку розв'язання і виконання необхідних розрахунків викладач пропонує курсантам для вирішення наступні задачі.

Наступний хід і порядок проведення заняття подібний до проведення під час розв'язання першої задачі.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ “ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ ЗАСУДЖЕНИХ”

1. Мета самостійної роботи:

- розширення та поглиблення знань про предмет та завдання курсу “Організація і охорона праці засуджених”;
- формування вмінь та навичок застосування отриманих знань у процесі вивчення дисципліни;
- підготовка до семінарського заняття.

2. Методичні рекомендації, вказівки та завдання на самостійну роботу

- Опрацювати навчальний матеріал лекції.
- Скласти конспект тез з питань:
  1. Предмет та завдання курсу.
  2. Характеристика принципів організації праці засуджених.
  2. Головне завдання організації праці УВП.
- Перевірити свою готовність до семінарського заняття по контрольним питанням (плани семінарських занять).
- Підготувати реферати і виступити з ними на семінарському занятті за такими темами:
- “Охорона праці та соціальний захист в Україні: стан, проблеми, перспективи”.
- “Досвід зарубіжних країн у реалізації заходів з організації та охорони праці”.

3. План семінарського заняття:

1. Основні принципи організації праці засуджених.
2. Чинники, що впливають на процес трудової діяльності засуджених.
3. Роль охорони праці в організації праці засуджених.

4. Перелік питань для обов’язкового самостійного опрацювання курсантами і потрібний на це час, із бюджету часу на самостійну роботу з даної теми. (1 ак. год.)

1. Трудова діяльність – як основа становлення моральних норм, формування моральних якостей людини.

5. Запитання для самоконтролю:

1. “Організація та охорона праці засуджених” як суспільно–економічний чинник і галузь науки.
2. Принципи організації праці засуджених.
3. Особливості організації праці засуджених в умовах УВП.
4. Понятійний апарат дисципліни “Організація та охорона праці засуджених”.
5. Основні законодавчі акти, що регламентують організацію та охорону праці засуджених

ТЕМА 2. ЗАКОНОДАВЧА ТА НОРМАТИВНА БАЗА УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ

1. Мета самостійної роботи:

- розширення та поглиблення знань про основні нормативно–правові акти про охорону праці;
- закріплення отриманих знань у процесі вивчення дисципліни;
- підготовка до семінарського заняття.

2. Методичні рекомендації, вказівки та завдання на самостійну роботу

- Опрацювати навчальний матеріал лекції
- Скласти конспект тез з питань:
  - Права засуджених на охорону праці.
  - Обов’язки роботодавця щодо створення безпечних і нешкідливих умов праці.

Зверніть увагу на особливі умови праці засуджених.

Обов'язки працівників щодо виконання вимог нормативних актів про охорону праці.

- перевірити свою готовність до семінарського заняття по контрольним питанням (плани семінарських занять).
- Підготувати реферати і виступити з ними на семінарському занятті за такими темами:
- *“Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: основні положення”*.
- *“Кодекс законів про працю”*.
- *“Державна служба України з питань праці”*.

3. План семінарського заняття:

1. Основні законодавчі акти України про охорону праці.
2. Принципи державної політики в галузі охорони праці.
3. Основні положення Закону України «Про охорону праці».
4. Гарантії прав засуджених на охорону праці.

4. Перелік питань для обов'язкового самостійного опрацювання курсантами і потрібний на це час, із бюджету часу на самостійну роботу з даної теми.

Правові основи охорони праці засуджених.

Охорона праці жінок, підлітків та інвалідів.

5. Запитання для самоконтролю:

1. Назвіть які закони належать до законодавчої бази з охорони праці?
2. Охарактеризуйте основні положення закону України «про охорону праці»?
3. Поясніть як здійснюється фінансування охорони праці і в яких обсягах?
4. Назвіть основні нормативно–правові акти з питань охорони праці які діють в Україні?
5. Охарактеризуйте основні пільги жінок, що працюють, згідно з Кодексом законів про працю?
6. Поясніть, які пільги мають на виробництві мають працівники, що не досягли 18–річного віку?

ТЕМА 3. ВИРОБНИЧИЙ ТРАВМАТИЗМ ТА ЗАХВОРЮВАНІСТЬ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УВП

1. Мета самостійної роботи курсантів:

- розширення та поглиблення знань про причини виробничого травматизму та захворюваності на підприємствах УВП;
- закріплення знань про порядок розслідування нещасних випадків, які сталися із засудженими на підприємствах УВП та СІЗо.
- підготовка до семінарського заняття.

2. Методичні рекомендації, вказівки та завдання на самостійну роботу

- Опрацювати навчальний матеріал лекції.
- Скласти конспект тез з питань:
Показниками виробничого травматизму за якими можна оцінити стан охорони праці на підприємстві.
Характеристика технічних заходів по запобіганню виробничого травматизму.
Характеристика організаційних заходів по запобіганню виробничого травматизму.
Перевірити свою готовність до семінарського заняття по контрольним питанням та запитанням.
- Підготувати реферати і виступити з ними на семінарському занятті за такими темами:
- *“Травматизм і захворюваність на виробництві”*.
- *“Форми й методи регулювання відповідальності підприємств за порушення законодавчих та нормативних актів з охорони праці”*.

– “Методи оцінки стану умов праці”.

3. План семінарського заняття:

1. Розслідування та облік нещасних випадків на підприємствах УВП та СІЗО.
2. Дослідження виробничого травматизму.
3. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійних захворювань.

4. Перелік питань для обов'язкового самостійного опрацювання курсантами і потрібний на це час, із бюджету часу на самостійну роботу з даної теми.

Сучасні проблеми поліпшення умов праці.

5. Запитання для самоконтролю:

1. Які нещасні випадки вважаються такими, що пов'язані з виробництвом?
2. Які нещасні випадки не вважаються пов'язаними з виробництвом?
3. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві. Які документи при цьому оформляються?
4. Який склад комісії з розслідування нещасного випадку та які її обов'язки?
5. Хто здійснює контроль за своєчасністю й об'єктивністю розслідування нещасних випадків?
6. Як проводиться спеціальне розслідування нещасних випадків?
7. Який порядок звітності при нещасних випадках?
8. Як проводиться розслідування та облік випадків хронічних професійних захворювань і отруень?
9. Як проводиться розслідування та облік нещасних випадків не виробничого характеру? Які документи при цьому оформляються?
10. Які основні причини виробничого травматизму і заходи щодо їх запобігання?
11. Які методи аналізу травматизму та профзахворювань на виробництві Ви знаєте, і в чому полягає їх суть?
12. За якими показниками виробничого травматизму можна оцінити стан охорони праці на підприємстві?

ТЕМА 4. ОСНОВИ ГІГІЄНИ ПРАЦІ ТА ВИРОБНИЧОЇ САНІТАРІЇ

1. Мета самостійної роботи:

- розширення та поглиблення знань способи гігієни праці;
- формування вмінь та навичок застосування виробничої санітарії;
- закріплення отриманих знань у процесі вивчення дисципліни;
- підготовка до семінарського заняття.

2. Методичні рекомендації, вказівки та завдання на самостійну роботу

- Опрацювати навчальний матеріал лекції.
- Скласти конспект тез з питань:
  - Гігієнічна класифікація праці.
  - Поділ шкідливих речовин на класи безпеки.
  - Граничнодопустимі концентрації (ГДК).
  - Шкода організму людини від пилу.
- Перевірити свою готовність до семінарського заняття по контрольним питанням та запитанням.
- Підготувати реферати і виступити з ними на семінарському занятті за такими темами:
  1. „Законодавство в галузі гігієни праці”.
  2. „Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до виробничих будівель, приміщень і робочих місць”.
  3. „Фізіологічні особливості різних видів діяльності”.
  4. „Гігієнічна класифікація праці”.
  5. „Інфрачервоні випромінювання”.

6. „Ультрафіолетове випромінювання”.
7. „Метеорологічні умови виробничого середовища”.

3. План семінарського заняття:

1. Фізіологічні особливості різних видів діяльності.
2. Гігієнічна класифікація праці.
3. Метеорологічні умови виробничого середовища.
4. Шкідливі речовини.
5. Основні напрямки захисту працюючих від шкідливого впливу виробничого середовища.

4. Перелік питань для обов'язкового самостійного опрацювання курсантами і потрібний на це час, із бюджету часу на самостійну роботу з даної теми.

1. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до виробничих будівель, приміщень і робочих місць.
2. Фізіологічні особливості різних видів діяльності.

5. Запитання для самоконтролю:

1. Дайте характеристику гігієнічної класифікації праці.
2. Який існує поділ шкідливих речовин на класи безпеки?
3. Що являють собою граничнодопустимі концентрації (ГДК)?
4. Які шкідливості несе пил?
5. Які види освітлення ви знаєте?
6. Які методи боротьби з шумом?
7. Що являє собою вібрація?
8. Дайте класифікацію електромагнітних полів і випромінювань.

ТЕМА 5. ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УВП

1. Мета самостійної роботи:

- розширення та поглиблення знань про основні засоби забезпечення безпеки на промислових підприємствах УВП;
- формування вмінь та навичок забезпечення безпеки на промислових підприємствах УВП;
- закріплення отриманих знань у процесі вивчення дисципліни;
- підготовка до семінарського заняття.

2. Методичні рекомендації, вказівки та завдання на самостійну роботу

- Опрацювати навчальний матеріал лекції.
- Скласти конспект тез з питань:
  - Безпека виробничого обладнання.
  - Вимоги до виробничих процесів та розташування обладнання.
  - Характеристика засобів захисту виробничих процесів та обладнання.
  - Конструкції відгрозжувальних пристроїв.
- Перевірити свою готовність до семінарського заняття по контрольним питанням та запитанням.
- Підготувати реферати і виступити з ними на семінарському занятті за такими темами:
- *“Шкідливі виробничі фактори та засоби захисту від них”.*
- *“Планування та стимулювання діяльності з охорони праці”.*

3. План семінарського заняття:

1. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів.
2. Техніка безпеки виробничого обладнання.
3. Електробезпека.

4. Перелік питань для обов'язкового самостійного опрацювання курсантами і потрібний на це час, із бюджету часу на самостійну роботу з даної теми.

1. Вплив лазера на організм людини.
  2. Порядок і правила руху транспорту на території підприємства і у цехах.
- 5. Запитання для самоконтролю:**
1. Як забезпечується безпека виробничого обладнання?
  2. Які загальні вимоги до виробничих процесів та розташування обладнання?
  3. На які групи поділяються ватажно–розвантажувальні роботи залежно від ступеня безпеки?
  4. Дайте визначення електробезпеки.
  5. Який поділ приміщень за ступенем небезпеки ураження людей?
  6. Які заходи та засоби захисту працівників при експлуатації електричних установок?

ТЕМА 6. НОРМУВАННЯ ПРАЦІ ЗАСУДЖЕНИХ НА ВИРОБНИЦТВІ УВП

- 1. Мета самостійної роботи курсантів:**
- розширення та поглиблення знань про норми праці засуджених на виробництві УВП;
  - закріплення отриманих знань у процесі вивчення дисципліни;
  - підготовка до практичного заняття.
- 2. Методичні рекомендації, вказівки та завдання на самостійну роботу**
- Опрацювати навчальний матеріал лекції.
  - Скласти конспект тез з питань:
    - Затрати робочого часу.
    - Норми і нормативи в організації нормування праці.
    - Методи нормування.
  - Перевірити свою готовність до практичного заняття по контрольним питанням та запитанням.
  - Підготувати реферати і виступити з ними на семінарському занятті за такими темами:
    - *“Сучасні форми і системи оплати праці персоналу на підприємстві”*.
    - *“Організація праці як основа успішного функціонування підприємства”*.
    - *“Планування й аналіз чисельності працівників на підприємствах”*
- 3. Перелік питань для обов’язкового самостійного опрацювання курсантами і потрібний на це час, із бюджету часу на самостійну роботу з даної теми.**
1. Поняття норми праці та науково обґрунтованої норми праці.
- 4. Запитання для самоконтролю:**
1. Нормування праці засуджених.
  2. Методи встановлення норм: аналітичний, сумарний.
  3. Норма часу і норма виробітку – як основні норми праці.
  4. Сутність і порядок визначення норм часу і норм виробітку при різних типах організації промислового виробництва.
  5. Види та структура норм часу залежно від типу виробництва: штучний час, штучно – калькуляційний час, час на обробку партії (серії) деталей.

ТЕМА 7. ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ ЗАСУДЖЕНИХ НА ВИРОБНИЦТВІ УВП

- 1. Мета самостійної роботи курсантів:**
- розширення та поглиблення знань про основні засоби підвищення продуктивності праці засуджених на виробництві УВП;
  - закріплення отриманих знань у процесі вивчення дисципліни;
  - підготовка до семінарського заняття.
- 2. Методичні рекомендації, вказівки та завдання на самостійну роботу**
- Опрацювати навчальний матеріал лекції.

- Скласти конспект тез з питань:
    - Складові продуктивності праці.
    - Зв'язок нормування праці та продуктивності праці.
    - Місце планування робіт у зростанні продуктивності праці.
  - Перевірити свою готовність до практичного заняття по контрольним питанням та запитанням.
  - Підготувати реферати і виступити з ними на семінарському занятті за такими темами:
    - *“Організаційні заходи щодо підвищення продуктивності праці”*.
    - *“Державна політика оплати праці”*.
    - *“Характеристика систем мотивації високоефективної праці працівників”*.
- 3. Перелік питань для обов'язкового самостійного опрацювання курсантами і потрібний на це час, із бюджету часу на самостійну роботу з даної теми.**
1. Значення зростання продуктивності в умовах УВП.
  2. Загальні та специфічні фактори, що впливають на зростання продуктивності праці засуджених, їх зміст.
- 4. Запитання для самоконтролю:**
1. Дайте визначення «продуктивності праці»?
  2. Які методи застосовуються для вимірювання продуктивності праці?
  3. Дайте порівняльну характеристику натуральному методу, трудового методу, вартісному методу вимірювання продуктивності праці

ТЕМА 8. ТАРИФНА СИСТЕМА ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА ФОРМИ І СИСТЕМИ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

- 1. Мета самостійної роботи:**
- розширення та поглиблення знань про тарифну систему оплати праці;
  - поглиблення знань про форми і системи заробітної плати;
  - закріплення отриманих знань у процесі вивчення дисципліни;
  - підготовка до практичного заняття.
- 2. Методичні рекомендації, вказівки та завдання на самостійну роботу**
- Опрацювати навчальний матеріал лекції.
  - Скласти конспект тез з питань:
    - Тарифні ставки, тарифні сітки.
    - Тарифно–кваліфікаційний довідник.
    - Погодинна оплата праці.
  - Перевірити свою готовність до практичного заняття по контрольним питанням та запитанням.
  - Підготувати реферати і виступити з ними на семінарському занятті за такими темами:
    - *“Форми і системи оплати праці”*.
    - *“Оплата праці на підприємстві та її організація”*.
    - *“Продуктивність, мотивація і оплата праці”*.
- 3. Перелік питань для обов'язкового самостійного опрацювання курсантами і потрібний на це час, із бюджету часу на самостійну роботу з даної теми.**
1. Роль матеріальних стимулів в комплексі заходів, що забезпечують виправлення і ресоціалізацію засуджених.
  2. Методи та принципи удосконалення тарифної системи.
  3. Форми заробітної плати засуджених.
- 4. Запитання для самоконтролю:**
1. Види тарифних ставок.
  2. Доплата бригадирам виробничих бригад та ланковим з числа засуджених.

3. Оплата праці засуджених за виконання ними обов'язків спеціалістів і службовців, а також зайнятих на роботах з господарського обслуговування.
4. Оплата праці учнів з числа засуджених за час їх навчання, перекваліфікації або навчання іншим професіям.
5. Оплата роботи в надурочний час, у вихідні, святкові та неробочі дні.
6. Порядок оплати праці засуджених при невиконанні норм виробітку, виготовленні продукції, що виявилася браком.
7. Порядок оплати засудженим за роботу в нічний час.
8. Утримання та відрахування із заробітку або іншого доходу засуджених до обмеження та позбавлення волі.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Метою індивідуального навчально–дослідного завдання (ІНДЗ) є поглиблення і закріплення здобувачами вищої освіти теоретичних знань з навчальної дисципліни «Організація та охорона праці засуджених» та набуття вмінь пов'язувати свої знання з практикою. Виконання ІНДЗ дає можливість навчитися самостійно використовувати й узагальнювати теоретичні положення та інформаційні матеріали, формулювати власні погляди стосовно невирішених проблем та обґрунтовувати висновки і пропозиції, спрямовані на їх вирішення.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

(правильна відповідь виділена курсивом)

- 1. Державний нагляд за охороною праці здійснюють:**
  - 1 Верховна Рада, Кабінет Міністрів
  - 2 Міністерства і профспілки
  - 3 *Державна служба України з питань праці*
- 2. Розслідування профзахворювань проводиться комісією під керівництвом:**
  - 1 Спеціаліста служби охорони праці
  - 2 *Працівника санепідемстанції*
  - 3 Головного лікарем місцевої поліклініки
- 3. Забороняється перевозити на передньому сидінні легкового автомобіля або задньому сидінні мотоцикла дітей:**
  - 1 Дошкільного віку
  - 2 *Які не досягли 12-річного віку*
  - 3 Які не досягли 16-річного віку
- 4. Аварії, що призводять до загибелі людей, називаються:**
  - 1 надзвичайною ситуацією
  - 2 стихійним лихом
  - 3 *катастрофою*
- 5. Нещасні випадки групові або із смертельним наслідком підлягають спец. розслідуванню під керівництвом:**
  - 1 *Працівника Держпраці*
  - 2 Спеціаліста служби охорони праці
  - 3 Технічного інспектора профспілки
- 6. Чи дозволяється перевозити людей вантажним автомобілем?**
  - 1 Забороняється
  - 2 Дозволяється
  - 3 *Дозволяється, якщо кузов обладнано сидіннями*
- 7. Яким чином компенсується робота у святкові та вихідні дні?**
  - 1 *Грошова компенсація в півторакратному розмірі*

- 2 2 відгули за святковий день і один за вихідний
- 3 *Відгул або грошова компенсація у подвійному розмірі*

8. Найнебезпечніші наслідки аварій на виробництві:

- 1 Матеріальні збитки підприємству
- 2 Погіршення морального клімату в колективі
- 3 *Пожежі, вибухи, обвали, затоплення, утворення зон хімічного зараження*

9. Чи зобов'язаний власник під час укладання трудового договору про інформувати громадянина про небезпечні та шкідливі чинники на його робочому місці, про його права і пільги?

- 1 Ні
- 2 Так
- 3 *Так, якщо громадянин цього вимагає*

10. Чи беруться на облік і чи складаються акти за формою Н-1 про нещасні випадки, що сталися з особами, які прямували до місця роботи пішки або громадським транспортом?

- 1 *Не беруться на облік і не складається Акт*
- 2 Беруться на облік
- 3 Беруться на облік і складається акт

11. Ким регулюються протиріччя між працівником і адміністрацією з питань впровадження законодавства про працю:

- 1 Відділом охорони праці
- 2 *Комісією з трудових спорів*
- 3 Органом Держпраці

12. Чи зобов'язаний власник повернути у Фонд соціального страхування кошти, виплачені потерпілому за нещасний випадок, що стався з вини власника?

- 1 Так, якщо цього вимагає профком
- 2 Ні
- 3 *Так*

13. Хто розслідує і бере на облік нещасні випадки з учнями у період практики на виробництві під керівництвом посадових осіб навчального закладу на відведеній для цієї мети ділянці?

- 1 Підприємство
- 2 Навчальний заклад
- 3 *Розслідуються органом управління освіти, беруться на облік навчальним закладом*

14. Хто входить до складу комісії з трудових спорів?

- 1 Керівники структурних підрозділів
- 2 Члени профкому та інженер з ТБ
- 3 *В однаковій кількості члени профкому й адміністрації*

15. На роботах із підвищеною безпекою робітники проходять навчання і перевірку знань з охорони праці:

- 1 *Щороку*
- 2 Кожні три роки
- 3 Кожні п'ять років

16. Хто розслідує і бере на облік нещасні випадки зі студентами у період практики під керівництвом персоналу підприємства?

- 1 *Підприємство*
- 2 Навчальний заклад
- 3 Орган управління освіти

17. Посадові особи, згідно з "Переліком", періодично проходять навчання і перевірку знань з охорони праці:

- 1 Один раз на рік
- 2 *Один раз у три роки*

- 3 На вимогу Держпраці
- 18. За якою формою складається Акт про нещасний випадок з учнем?**
- 1 За формою Н-1
  - 2 *За формою Н-Н*
  - 3 За формою акту спеціального розслідування
- 19. Вкажіть послідовність відповідальності працівників за порушення законодавства з охорони праці**
- 1 *Адміністративна, дисциплінарна, матеріальна, кримінальна*
  - 2 Кримінальна, моральна, матеріальна, дисциплінарна
  - 3 Адміністративна, моральна, матеріальна, дисциплінарна
- 20. Працівники, які двічі виявили незадовільні знання з питань охорони праці:**
- 1 Направляються на курси для навчання з питань охорони праці
  - 2 Мають час для третьої спроби
  - 3 *Працевлаштовуються відповідно до діючого законодавства*
- 21. Розслідування хронічного профзахворювання проводиться комісією, призначеною наказом:**
- 1 Керівника підприємства
  - 2 Керівника вищестоящої госп. організації
  - 3 *Керівника санепідемстанції*
- 22. До якого виду відповідальності притягнуто працівника, якщо йому оголошено догану?**
- 1 Адміністративно
  - 2 *Дисциплінарно*
  - 3 Матеріально
- 23. Вступний інструктаж із працівниками, новонайманими на роботу, проводить:**
- 1 *Спеціаліст з охорони праці*
  - 2 Працівник відділу кадрів
  - 3 Юрисконсульт підприємства
- 24. Повторний інструктаж на робочому місці на роботах без підвищеної небезпеки проводиться :**
- 1 Щомісяця
  - 2 *Один раз за півріччя*
  - 3 Щороку
- 25. Підприємство сплачує штраф за нещасний випадок, який не спричинив стійкої втрати працездатності потерпілого, проте виник з вини підприємства, у розмірі:**
- 1 Двох зарплат
  - 2 Однієї зарплати
  - 3 *За весь період непрацездатності потерпілого з розрахунку середньомісячної зарплати*
- 26. Для якої служби основним завданням ї контроль за дотриманням протипожежних вимог?**
- 1 Служби охорони праці
  - 2 *Пожежної служби*
  - 3 Служби головного механіка
- 27. Хто керує постійно діючою комісією з введення в експлуатацію нових і реконструйованих лабораторій, кабінетів тощо для проведення науково-дослідних робіт?**
- 1 Керівник
  - 2 Заступник директора
  - 3 *Викладач*
- 28. У якому розмірі підприємство сплачує штраф у разі смерті потерпілого?**
- 1 У розмірі річного заробітку потерпілого

- 2 У розмірі дворічного заробітку потерпілого
  - 3 У розмірі трирічного заробітку потерпілого
- 29. Чи має право пожежна служба заборонити роботи, що проводяться з порушенням пожежної безпеки?**
- 1 Ні
  - 2 Так
  - 3 Так, через керівника об'єкта
- 30. Небезпечними називаються виробничі чинники, вплив яких призводить:**
- 1 До захворювань
  - 2 До зниження працездатності
  - 3 До травмування
- 31. Інструктаж учнів з безпеки під час проведення лабораторних робіт проводить:**
- 1 Інженер з техніки безпеки
  - 2 Лаборант
  - 3 Вчитель
- 32. Шкідливими називаються виробничі чинники, вплив яких призводить:**
- 1 До захворювань або зниження працездатності
  - 2 До травмувань
  - 3 До моральної втрати
- 33. Де і яким чином проводиться підготовка населення, незайнятого в сфері виробництва, до дій у надзвичайних ситуаціях?**
- 1 На спеціальних курсах при навчальних закладах
  - 2 На підприємствах, де вони раніше працювали
  - 3 За місцем проживання самостійно в обсязі пам'ятки „Знай і вмій”
- 34. Коли проводиться позаплановий (позачерговий) інструктаж з ОП?**
- 1 У разі переведення працівника з одного цеху до іншого
  - 2 Під час направлення для виконання одноразової або тимчасової роботи
  - 3 За умови зміни технології або після нещасного випадку
- 35. У якому випадку виноситься постанова про накладання штрафу на підприємство?**
- 1 За підсумками перевірки інспектором Держпраці
  - 2 За підсумками перевірки начальником Держпраці
  - 3 За підсумками комплексної перевірки стану охорони праці
- 36. Засоби захисту від небезпечних і шкідливих факторів: протигази, навушники, окуляри, ізолюючі костюми, спецодяг і взуття, каски – називаються:**
- 1 Колективними
  - 2 Індивідуальними
  - 3 Основними
- 37. У якому випадку проводиться цільовий інструктаж з ОП?**
- 1 У разі переведення працівника з одного цеху до іншого
  - 2 Під час направлення для виконання одноразової або тимчасової роботи
  - 3 За умови зміни технології або після нещасного випадку
- 38. З яких коштів бюджетна організація сплачує штраф за нещасний випадок?**
- 1 Із коштів, віднесених на преміювання
  - 2 Із фондів охорони праці підприємства
  - 3 З фонду зарплати
- 39. Вогнегасники, бочки з водою, відра, лопати тощо – це засоби пожежегасіння:**
- 1 Основні
  - 2 Допоміжні
  - 3 Первинні

40. Засоби захисту від небезпечних факторів: огороження, попереджувальна сигналізація, блокуючі пристрої, захисні екрани, обмежувачі і запобіжники називаються:

- 1 *Колективними*
- 2 *Індивідуальними*
- 3 *Основними*

41. До яких наслідків може призвести використання побутового газу для обігрівання, неконтрольоване горіння газового пальника під час приготування їжі?

- 1 *До накладення штрафів газовою службою*
- 2 *До перевитрати газу*
- 3 *До отруєння газом*

42. Розслідування випадків пожеж виконується:

- 1 *Органами пожеж нагляду спільно з представниками підприємства*
- 2 *Органами пожеж нагляду*
- 3 *Пожежно-технічною комісією підприємства*

43. Чи перераховують підприємства кошти від сплати штрафів за нещасні випадки і профзахворювання до фонду охорони праці свого підприємства?

- 1 *Перераховують*
- 2 *Не перераховують*
- 3 *Перераховують за узгодженням Держпраці*

44. Санітарні норми для учбових приміщень взимку: температури, вологості, швидкості руху повітря:

- 1 *22–25 град. С, 70–80%, 1–2 м/с*
- 2 *16–18 град. С, 40–60%, 0,2–0,5 м/с*
- 3 *10–15 град. С, 20–30%, 0,05–0,1 м/с*

45. Скільки людей має бути у службі охорони праці за умови кількості працюючих від 51 до 500 працівників (у невиробничій сфері від 101 до 500 працівників)?

- 1 *Одна особа*
- 2 *Двоє працівників*
- 3 *За узгодженням з органами Держнаглядохоронпраці*

46. Хто організовує виконання заходів щодо створення нормальних і безпечних умов праці, дотримання протипожежного режиму під час навчальних занять в аудиторіях, лабораторіях, майстернях?

- 1 *Проректор з навчальної роботи*
- 2 *Проректор з адміністративно – господарської роботи*
- 3 *Відділ охорони праці і студентський профком*

47. В аудиторіях навчальних закладів норма площі та об'єму на одне місце:

- 1 *1–3 кв.м; 4 куб.м*
- 2 *4,5 кв.м; 15 куб.м*
- 3 *6 кв.м; 20 куб.м*

48. Хто може відмінити розпорядження спеціаліста з охорони праці?

- 1 *Профспілковий комітет*
- 2 *Керівник підприємства*
- 3 *Суд*

49. Обов'язкові медичні огляди, попередні (під час прийняття на роботу) і періодичні (протягом трудової діяльності) проводяться для:

- 1 *Працівників із слабким здоров'ям*
- 2 *Усіх працівників*
- 3 *Працюючих на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці*

50. Нещасний випадок на виробництві – це випадок, що спричинив працівникові втрату працездатності терміном не менше за:

- 1 *Дві робочі зміни*

- 2 Три дні
- 3 Один день

51. Хто затверджує інструкції з пожежної безпеки для структурних підрозділів навчального закладу?

- 1 Керівник структурного підрозділу
- 2 Інженер з пожежної профілактики
- 3 *Проректор з адміністративно–господарської роботи*

52. Перша допомога у разі поранення – зупинити кровотечу, запобігти зараженню, для чого треба:

- 1 Ополоснути рану водою і перев'язати
- 2 Засипати рану порошком
- 3 *Рану обробити за допомогою марлі, вати, йодом або перекисом водню, забинтувати*

53. Хто розслідує нещасні випадки невиробничого характеру, що виникли на шляху до роботи не на транспорті підприємства або під час виконання громадського обов'язку ?

- 1 Прокуратура району
- 2 Органи міліції
- 3 *Організація, де працює постраждалий*

54. Хто несе відповідальність за створення нормальних, безпечних умов праці під час проведення навчально–виховного процесу на кафедрі?

- 1 Декан факультету
- 2 *Завідувач кафедри*
- 3 Інженер з охорони праці

55. Хто приймає рішення про розслідування невиробничого нещасного випадку з тяжкими наслідками, що сталися у житлових приміщеннях, торгівельних об'єктах, присадибних ділянках, у місцях відпочинку ?

- 1 Організація, де працює постраждалий
- 2 *Відділ охорони праці місцевого органу виконавчої влади*
- 3 Прокуратура району

56. Хто виконує розслідування нещасних випадків?

- 1 Відділ охорони праці
- 2 *Комісія, призначена керівником підприємства*
- 3 Інспектор Держнаглядохоронпраці

57. У яких випадках дозволяється проведення навчальних занять і науково–дослідної роботи в приміщеннях кафедри:

- 1 Якщо приміщення внесене у розклад занять
- 2 *Якщо приміщення відповідно обладнане і прийняте в експлуатацію згідно з вимогами охорони праці*
- 3 За розпорядженням навчального відділу

58. Яка потрібна перша допомога, якщо потерпілий не дихає і не має пульсу?

- 1 Одягти кисневу маску
- 2 Викликати лікаря і чекати на його приїзд
- 3 *Робити штучне дихання і непрямий масаж серця*

59. Хто забезпечує експлуатацію, дотримання й утримання протипожежного стану будівель, споруд і території навчального закладу?

- 1 Відділ охорони праці
- 2 *Заступник директора з адміністративно – господарської роботи*
- 3 Відділ капітального ремонту

60. Чи розслідуються і беруться на облік нещасні випадки, які сталися під час дій працівника в інтересах свого підприємства без доручень власника?

- 1 Розслідуються, але не беруться на облік

- 2 Не розслідуються і не беруться на облік
  - 3 *Розслідуються і беруться на облік*
- 61. Хто складає в навчальному закладі заявки на спецодяг та інші засоби індивідуального захисту?**
- 1 *Заступник директора, керівник підрозділу*
  - 2 Інженер з охорони праці
  - 3 Голова комісії з охорони праці профкому
- 62. У межах населеного пункту під час руху проїжджою частиною пішоходи повинні триматися:**
- 1 *Правого боку*
  - 2 *Лівого боку*
  - 3 Не має значення, з якого боку
- 63. Перша допомога при опіках:**
- 1 *Уражену частину тіла покрити чистою марлею або простирадлом*
  - 2 Проколоти пухирі, відірвати шматки одягу, що прилипли
  - 3 Не вживати ніяких заходів до приїзду лікаря
- 64. Стихійне лихо – це:**
- 1 *Позапланові викиди шкідливих речовин у навколишнє середовище*
  - 2 *Природні явища, які спричиняють багаточисленні людські жертви і значні матеріальні збитки (урагани, землетруси, повені, сніжні затори)*
  - 3 Виникнення пожег і вибухів
- 65. У який термін комісія складає акт про нещасний випадок, що стався на підприємстві, за формою Н-1?**
- 1 Протягом однієї доби
  - 2 *Протягом трьох днів*
  - 3 Після закінчення розслідування
- 66. Хто проводить інструктаж з охорони праці з учнями и під час проведення занять і несе відповідальність за збереження життя і здоров'я учнів?**
- 1 Керівник закладу
  - 2 Заступник директора
  - 3 *Вчитель*
- 67. За межами населеного пункту під час руху проїжджою частиною пішоходи повинні триматися:**
- 1 *Правого боку*
  - 2 *Лівого боку*
  - 3 Не має значення, з якого боку
- 68. Найефективніший засіб штучного дихання:**
- 1 Потерпілому підняти руки за голову і опустити груди
  - 2 *Вдувати повітря рот в рот (ніс) потерпілого*
  - 3 Періодично натискати на грудну клітку потерпілого і відпускати
- 69. Надзвичайні ситуації екологічного характеру – це:**
- 1 *Деградація ґрунтів, руйнування озонового шару, "кислотні дощі", виснаження водних ресурсів тощо*
  - 2 Викид шкідливих речовин в атмосферу
  - 3 Виникнення пожег і вибухів
- 70. Хто очолює комісію з розслідування нещасного випадку, що стався на підприємстві, в навчальному закладі?**
- 1 *Керівник закладу освіти*
  - 2 Член профкому підприємства
  - 3 Заступник директора
- 71. Хто підтверджує (встановлює) права працівників на пільгове пенсійне забезпечення, додаткову відпустку, скорочений робочий день:**

- 1 Відділ охорони праці
  - 2 Профком підприємства
  - 3 *Атестаційна комісія підприємства*
- 72. Хто очолює комісію з розслідування нещасного випадку, що стався із учнем?**
- 1 Спеціаліст служби охорони праці
  - 2 Голова профспілки
  - 3 *Заступник керівника навчального закладу*
- 73. Який документ складається в установах між власником і профспілкою з питань умов і охорони праці?**
- 1 Угода
  - 2 *Колективний договір*
  - 3 Зобов'язання сторін
- 74. Яким чином повинні переходити пішоходи проїжджу частину, якщо пішохідні переходи не позначені?**
- 1 У будь-якому місці
  - 2 *На перехрестях уздовж лінії тротуарів або узбіч*
  - 3 Не повинні переходити
- 75. Чи розслідується нещасний випадок, про який потерпілий своєчасно не повідомив?**
- 1 Не розслідується
  - 2 Розслідується, якщо часу з моменту події пройшло не більше одного місяця
  - 3 *Розслідується, згідно заяви потерпілого, якщо часу з моменту події пройшло не більше одного року*
- 76. Чи може власник у колективному договорі додатково встановлювати працівникам пільги, не передбачені законодавством?**
- 1 Так
  - 2 *Так, за рахунок коштів підприємства*
  - 3 Ні
- 77. Чи мають право органи нагляду за ОП надсилати керівникам підприємств про невідповідність окремих посадових осіб посаді, яку вони займають?**
- 1 *Так*
  - 2 Ні
  - 3 Так, за згодою профспілки
- 78. Акт про нещасний випадок на підприємстві за формою Н-1 зберігається у службі охорони праці протягом:**
- 1 Одного року
  - 2 До тих пір, поки потерпілий працює на даному підприємстві
  - 3 *45 років*

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ

За ведення конспекту лекцій нараховується 1 бал за кожен тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до 8 балів.

Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття здобувача вищої освіти, що порушує дисципліну або запізнюється.

Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені

лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Відповідь на семінарському та практичному занятті оцінюється за наступними критеріями:

- **5 балів** – студент/курсант у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

- **4 бали** – студент/курсант володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

- **3 бали** – студент/курсант загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стисло характеристику питання.

- **1 бал** у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.

- **0 бал** – студент/курсант за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст матеріалу не розкрито, аргументація та власне розуміння питання майже відсутні; студент/курсант із помітними труднощами використовує певні знання у вирішенні завдань.

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в таблиці 1

Таблиця 1

№ теми	Назви розділів і тем	Денна форма			
		Усього	у тому числі		
			Лекції (ведення конспекту)	Семінарські заняття (конспектування, питань, виступ, доповнення)	Практичні заняття (розв'язування ситуаційних задач)
Розділ 1. Основи охорони праці засуджених					
1.	Тема 1. Предмет та завдання курсу «Організація та охорона праці засуджених»	7	1	6	–
2.	Тема 2. Законодавча та нормативна бази України про охорону праці	7	1	6	–
3.	Тема 3. Виробничий травматизм та захворюваність на підприємствах УВП	7	1	6	–
Розділ 2. Виробнича санітарія та техніка безпеки на підприємствах УВП					
4.	Тема 4. Основи гігієни праці та виробничої санітарії на підприємствах УВП	7	1	6	–
5.	Тема 5. Техніка безпеки на промислових підприємствах УВП	7	1	6	
Розділ 3. Нормування та продуктивність праці засуджених					
6.	Тема 6. Нормування праці засуджених на виробництві УВП	7	1	6	

7.	Тема 7. Продуктивність праці засуджених на підприємствах УВП	7	1	6	–
8.	Тема 8. Тарифна система оплати праці та форми і системи заробітної плати	7	1	6	
Виконання завдань для самостійної роботи на написання контрольної роботи		4			
Всього за семестр		60 балів	8	48	
Залік		40 балів			
Всього		100 балів			

Доповнення на семінарському та практичному занятті передбачає стислий виступ (повідомлення) доповідача. Доповнення не повинно повторювати аргументацію та фактичний матеріал доповідача. Цінність доповнення пролягає у вмінні привернути увагу до тих аспектів обговорюваного питання, що не знайшли свого висвітлення у виступі доповідача.

Оцінюється доповнення за такими критеріями: значне (суттєве, змістовне) – до 1 балу (якщо воно повністю розкриває навчальне питання, яке не було висвітлено у попередній відповіді); незначне (поверхове) – до 0,5 балів.

Реферат оцінюється за наступними критеріями: відповідна форма, грамотність, охайність, науковість, достатня кількість використаної літератури (5 джерел). За наявності всіх компонентів реферат отримує 1 бал; обмежена кількість використаної літератури (менше 5 джерел) – 0,5 балів; за неохайне оформлення, недостатньо повне відображення обраної теми, суттєві помилки – 0,1 бал.

Індивідуальне завдання проводиться шляхом тестування. Тестування проводяться в письмовому вигляді, а його результати виставляються в журналі обліку навчальних занять та подаються у вигляді заповненої відомості до учбового відділу.

Критерії оцінки результатів тестування в балах, а також критерії різних форм самостійної роботи курсанта та його аудиторної роботи визначаються викладачем, зазначаються у робочій програмі дисципліни, і доводяться до відома курсантів на початку викладання дисципліни і не можуть змінюватись протягом семестру.

За 7 днів до тестування викладач доводить до відома курсантів перелік тем, що винесено на тестування.

До журналу у відповідні графи вноситься така інформація:

- Оцінка отримана курсантом, який склав тест.
- Запис „не з’явився” – курсанту, який був відсутнім під час проведення тесту.
- „0” (нуль) отримує курсант, який не склав тест.

Під час проведення тестування мають виконуватись такі правила:

- В аудиторії не повинні знаходитись сторонні особи (окрім перевіряючих, статус яких визначено відповідним розпорядженням).
- Наявність у курсантів під час тестування допоміжних матеріалів, незалежно від користування ними, – еквівалентна списуванню.
- При встановленні факту списування, викладач повинен припинити тестування курсанта з обов’язковою відміткою у відомості.
- Результати тестування мають здаватися викладачем до навчального відділу не пізніше, ніж через день після проведення тестування. Тест вважається складеним, якщо виконано не менше, ніж 60% завдань. Складання тесту є обов’язковим.

Викладач має право провести бесіду для уточнення оцінки і виставити оцінку за її результатами. Місце проведення – навчальна аудиторія.

Складання заліку. У випадку, якщо студент/курсант впродовж семестру набрав від 35 до 59 балів, він повинен скласти залік. Студент, який за результатами модульного контролю набрав більше 59 балів, може бути, за власною згодою, звільнений від

складання заліку, а його рейтингова оцінка є підсумковою і переводиться за визначеною шкалою на екзаменаційну оцінку за п'ятибальною системою, або має можливість підвищити свій рейтинг шляхом складання заліку, але не більше ніж на 40 балів. Підвищення рейтингу здійснюється виключно за бажанням студента/курсанта, шляхом складання усного заліку згідно з переліком питань до заліку.

Питання до заліку складаються на основі програми курсу «Основи охорони праці» і адекватно відображають зміст усього навчального матеріалу. Якщо рівень знань продемонстрованих студентом або курсантом під час складання заліку (у 100 бальному еквіваленті), виявиться нижчим, ніж його попередній рейтинг, підсумкова оцінка за курс виводиться з кількості балів, набраних впродовж семестру. Якщо студент за підсумками поточного контролю та складання заліку не набрав балів достатніх для виставлення позитивної оцінки (60 балів і більше), він має право перескласти залік, при цьому не враховуються результати складання заліку – підвищення балів здійснюється від рейтингової оцінки за результатами аудиторної роботи та самостійного контролю.

Студенти або курсанти, які впродовж семестру набрали менше 35 балів до складання заліку не допускаються і залишаються на повторний курс.

Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
64–74	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ЗАЛІКУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Організація та охорона праці засуджених»

1. Зміст і завдання організації праці засуджених.
2. Основні елементи організації праці засуджених.
3. Зміст наукової організації праці.
4. Основні групи завдань з наукової організації праці та їх зміст.
5. Режим утримання – як одна із специфічних особливостей організації праці засуджених.
6. Обмеження трудових прав – як специфічна особливість організації праці засуджених.
7. Статті 60, 119 КВК України – умови праці засуджених до обмеження та позбавлення волі.
8. Умови організації праці засуджених.
9. Види робіт, на які залучаються засуджені.
10. Основні вимоги до обладнання виробничої зони УВП.

11. Форми організації праці засуджених.
12. Види виробничих бригад та принципи їх комплектування.
13. Робота начальника відділення СПС з питань організації праці засуджених.
14. Сутність і завдання нормування праці засуджених.
15. Поняття тюрми праці.
16. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків.
17. Поняття науково – обґрунтованої норми праці.
18. Аналітичний метод нормування праці та його зміст.
19. Види аналітичного методу.
20. Сумарний метод нормування праці та його зміст.
21. Види сумарного методу.
22. Основні різновиди норм витрат праці та їх зміст.
23. Поняття норми часу та норми виробітку.
24. Поняття штучного часу та його складові частини.
25. Порядок визначення штучно – калькуляційного часу.
26. Порядок визначення часу на партію виробів (деталей).
27. Тарифна система та її роль в оплаті праці засуджених.
28. Складові частини тарифної системи та їх призначення.
29. Порядок визначення відрядної розцінки.
30. Заробіток, та його основні складові частини.
31. Відрядна форма оплати праці та її системи.
32. Погодинна форма оплати праці та її системи.
33. Нарахування заробітку при колективній оплаті праці.
34. Порядок нарахування заробітку засудженим.
35. Види та розмір доплати.
36. Умови і розмір нарахування гарантованого мінімуму засудженим.
37. Сутність продуктивності праці. Значення зростання продуктивності праці на підприємствах УВП.
38. Показники продуктивності праці та методика їх визначення.
39. Методи визначення продуктивності праці.
40. Фактори, що впливають на зростання продуктивності праці засуджених.
41. Основні поняття охорони праці: охорона праці, техніка безпеки, виробнича санітарія, безпека праці, умови праці, їх сутність.
42. Поняття небезпечного, шкідливого виробничого фактору.
43. Нещасний випадок, травма, безпека виробничого обладнання і процесу, безпечна відстань, небезпечна зона – основні визначення охорони праці.
44. Фактори, що впливають на формування умов праці (соціально–економічні, технічні і організаційні, природні).
45. Фізично небезпечні і шкідливі виробничі фактори.
46. Хімічно небезпечні і шкідливі виробничі фактори.
47. Біологічно небезпечні і шкідливі виробничі фактори.
48. Психофізіологічні небезпечні і шкідливі виробничі фактори.
49. Поняття навантаження праці. Функціональні стани організму людини залежно від навантаження.
50. Категорії навантаження праці, їх ознаки за впливом несприятливих факторів на організм людини.
51. Ст. 43,49, 50 Конституції України – про охорону праці.
52. Ст. 2, 7,9,10,49 Закону України "Про охорону праці", їх зміст.
53. Розділи 11, 12, 13 Кодексу законів про працю України, їх сутність та вплив на організацію безпечних умов праці засуджених.
54. Основні види нормативної і нормативне – технічної документації, що регламентують охорону праці. Вимоги і завдання.

55. Загальні вимоги безпеки до виробничого обладнання.
56. Вимоги безпеки під час вибору конструктивного рішення окремих систем обладнання.
57. Загальні вимоги безпеки до засобів захисту.
58. Огороджувальні пристрої – їх призначення, класифікація та принцип дії.
59. Запобіжні захисні засоби – їх призначення, види та принцип дії.
60. Пристрої дистанційного управління обладнанням, їх види за конструктивним виконанням та за принципом дії. Вимоги безпеки під час експлуатації.
61. Загальні вимоги безпеки до технологічних процесів, їх зміст.
62. Роль механізації і автоматизації в забезпеченні безпеки виробничих процесів.
63. Часткова, комплексна та повна автоматизація виробництва – її сутність та вплив на створення безпечних умов праці.
64. Загальні принципи безпеки під час організації робочих місць.
65. Вимоги безпеки під час розміщення технологічного і організаційного оснащення на робочому місці.
66. Загальні вимоги безпеки до процесів переміщення вантажів.
67. Основні види професійно – шкідливих факторів, їх сутність.
68. Класи шкідливих речовин за ступенем їх впливу на організм людини.
69. Поняття токсичної (отруйної) речовини. Групи отрут за характером токсичності. Джерела утворення.
70. Основні вимоги санітарних норм під час проектування промислових підприємств.
71. Вимоги що до створення оптимальних умов праці на робочому місці.
72. Вимоги до основних параметрів повітря виробничої зони (температури, вологості, швидкості руху повітря, наявності шкідливих речовин).
73. Види та вимоги до освітлення виробничих приміщень.
74. Основні джерела виникнення вібрації у виробничому середовищі.
75. Загальні і локальні вібрації, їх сутність та характер впливу на організм людини. Поняття вібраційної хвороби.
76. Методи зменшення вібрації під час технологічних процесів.
77. Основні прояви негативного впливу шуму на організм людини.
78. Методи боротьби з виробничим шумом.
79. Джерела інфра– та ультразвуку на виробництві. Прояви їх шкідливого впливу на працюючих.
80. Основні заходи що до зменшення рівня інфразвуку.
81. Напрямки захисту від шкідливого впливу ультразвуку.
82. Джерела електромагнітних полів на виробництві. Прояви їх негативного впливу на працюючих.
83. Засоби захисту від електромагнітних полів.
84. Роль праці у формуванні моральних якостей особистості.
85. Основні принципи організації праці засуджених, їх сутність.
86. Фізіологічний вплив фактору позбавлення волі на трудову активність засуджених.
87. Вплив соціально–психологічного фактору позбавлення волі на працездатність засуджених.
88. Соціально–економічний фактор позбавлення волі, його сутність та вплив на продуктивність праці засуджених.
89. Роль охорони праці в організації праці засуджених.
90. Предмет та завдання курсу "Організація та охорона праці засуджених".

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти:
Рекомендація МОН України від 23.10.2018 № 1/9–650. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18> (дата звернення: 12.09.2019).

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково–педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково–педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

З–поміж результатів навчання студента/курсанта із академічної доброчесності виділимо здатність:

- діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики;
- самостійно виконувати навчальні завдання;
- коректно посилатися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей;
- усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати приклади людської поведінки відповідно до цих;
- оцінювати приклади людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності;
- давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами та інші.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Міжнародно-правові акти:

1. Загальна декларація прав людини (рос/укр): Міжнародний документ від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 15.09.2019).
2. Коментар до Мінімальних стандартних правил поводження з ув'язненими / під ред. П.Г. Міщенко. М. 1997.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ від 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 15.09.2019).
4. Конвенція про права дитини. Міжнародний документ від 20.11.1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 15.09.2019).
5. Конвенція про примусову або обов'язкову працю. Міжнародний захист прав і свобод людини. Збірка документів. М., 1990.
6. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10.12.1984 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085 (дата звернення: 15.09.2019).
7. Міжнародний захист прав і свобод людини. Збірка документів. М., «Юр. літ.», 1990.
8. Міжнародний захист прав і свобод людини. Збірка документів. М., 1990.
9. Міжнародний захист прав і свобод людини. Збірка документів. М., 1990.
10. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 19 грудня 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042 (дата звернення: 15.09.2019).
11. Міжнародний пакт про цивільні і політичні права від 19 грудня 1966 г. – Міжнародний захист прав і свобод людини. Збірка документів, М., «Юр. літ.», 1990.
12. Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями. Міжнародний документ від 30.08.1955 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_212 (дата звернення: 15.09.2019).
13. Мінімальні стандартні правила поводження з ув'язненими від 30 серпня 1955 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_212 (дата звернення: 15.09.2019).
14. Правила Організації Об'єднаних Націй щодо захисту неповнолітніх, позбавлених волі. Міжнародний документ від 14.12.1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_205 (дата звернення: 15.09.2019).
15. Резолюція 34/169 Генеральної Асамблеї ООН "Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку" від 17.12.1979 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_282 (дата звернення: 15.09.2019).
16. Утримання під вартою. Збірка нормативних актів і документів. М.: Вид-во «Спарк», 1996.

Основні законодавчі та нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 15.09.2019).
2. Кримінально-виконавчий кодекс України: *Кодекс України*; від 11.07.2003 р. № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15> (дата звернення: 15.09.2019).
3. Кримінальний кодекс України: *Кодекс України* від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 15.09.2019).

4. Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України від 23.06.2005 р. № 2713-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15> (дата звернення: 15.09.2019).
5. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII
6. Кодексу законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII
7. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 № 2801-XII
8. Кодексу цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI
9. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України від 08.02.1995 № 39/95-BP
10. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII
11. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 № 504/96-BP
12. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII
13. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII
14. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 № 877-V
15. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005 № 2806-IV
16. Типове положення про службу охорони праці. Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
17. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14.01.1998 р. № 16/98-BP. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 12.01.2019).
18. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> (дата звернення: 12.01.2019).
19. Про схвалення Концепції Державної цільової програми з фізичної, медичної, психологічної реабілітації і соціальної та професійної реадaptaції учасників антитерористич: Розпорядження Кабінету Міністрів України; Концепція від 12.07.2017 р. № 475-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475-2017-%D1%80> (дата звернення: 25.02.2019).
20. Деякі питання здійснення контролю за діяльністю Фонду соціального страхування: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2015 р. № 555. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-2015-%D0%BF> (дата звернення: 25.02.2019).
21. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/877-16> (дата звернення: 25.02.2019).
22. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 р. № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12> (дата звернення: 25.02.2019).
23. Про затвердження Положення про комісію (уповноваженого) із страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності: Постанова Фонду соціального страхування України від 19.07.2018 року № 13. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/article/958640> (дата звернення: 25.02.2019).
24. Про обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням:

- Постанова Кабінету Міністрів України від 26.09.2001р. № 1266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1266-2001-%D0%BF> (дата звернення: 25.02.2019).
25. Про затвердження Інструкції з ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян: Наказ Міністерства юстиції України від 24.07.2008 р. № 1269/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0691-08> (дата звернення: 25.02.2019).
26. Про затвердження Порядку відшкодування витрат за надані соціальні послуги з лікування застрахованих осіб та членів їх сімей після перенесених захворювань і травм: Постанова Фонду соціального страхування від 13.07.2017 р. № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0039890-17?lang=uk> (дата звернення: 25.02.2019).
27. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14> (дата звернення: 25.02.2019).
28. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17> (дата звернення: 25.02.2019).

Основна:

1. Основи охорони праці: підручник. [Ткачук К.Н., Халімовський М.О., Зацарний В.В., Зеркалов Д.В. та ін]. К.: Основа, 2017. 474 с.
2. Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Каштанов С.Ф. та ін. Охорона праці та промислова безпека: навч. посіб. К.: Лібра, 2018. 559 с.
3. Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. К.: Знання, 2018. 167 с.
4. Третьякова Л.Д., Литвиненко Г.Є. Засоби індивідуального захисту; виготовлення та застосування: навч. посіб. К.: Лібра, 2018. 317 с.
5. Мольчак Я.О., Каштанов С.Ф., Полукаров О.І. та ін. Управління охороною праці: навчальний посібник. Луцьк: 2017. 287 с.
6. Ткачук К.Н., Єсипенко А.С., Филипчук В.Л., Полукаров О.І. та ін. Система державного нагляду за промисловою безпекою та охороною праці: навчальний посібник. Рівне. 2018. 384 с.
7. Ткачук К.Н., Калда Г.С., Каштанов С.Ф., Полукаров О.І. та ін. Психологія праці та її безпеки: навчальний посібник. Хмельницький: 2018. 135 с.
8. Ткачук К.Н., Филипчук В.Л., Каштанов С.Ф., Зацарний В.В., Полукаров О.І. та ін. Виробнича санітарія: навчальний посібник. Рівне. 2017. 443 с.

Допоміжна:

1. ДСТУ 2293-99. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять.
2. НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65
3. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.003-74 (1999) ССБТ Опасные и вредные производственные факторы. Классификация.
4. ДБН 2.09.04-87 Адміністративні та побутові будівлі. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.
5. Перелік професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 р. № 559.

6. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».
7. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці».

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Державна служба України з питань праці: веб-сайт. URL: <http://dsp.gov.ua/> (дата звернення: 12.10.2018).
2. Державна службу гірничого нагляду та промислової безпеки України: веб-сайт. URL: http://dnop.kiev.ua/web/index.php?option=com_contentItemid=199 (дата звернення: 18.03.2019).
3. Державна служба України з надзвичайних ситуацій: веб-сайт. URL: <https://www.dsns.gov.ua/> (дата звернення: 18.03.2019).